

Waldemar Chrostowski

"Wielki Świadek Chrystusa,
1920-2005 : papież przełomu
tysiącleci", Zygmunt Zieliński, Adam
Wieczorek, Warszawa 2005 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 75/3, 253-255

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

snego do fenomenu życia organicznego. Sama problematyka, tak bardzo złożona merytorycznie, znalazła u ks. S. Warzeszaka wnikliwe i dojrzałe opracowanie. Wnikliwość przejawia się w rzetelnych analizach treści przedmiotu materialnego. Widoczna jest także dojrzałość naukowa autora w formułowanych wnioskach, dobrze umotywowanych logicznie i jednocześnie naznaczonych rysem praktycznym. Omawiana rozprawa ma wszelkie cechy pracy badawczej, opartej na solidnej analizie źródeł. Dzięki tym cechom treść pracy odpowiada celom postawionym w temacie przez autora i w swym całościowym kształcie jest przykładem poważnego i rzetelnego studium naukowego.

ks. Marian Graczyk, Warszawa

Zygmunt ZIELIŃSKI, Adam WIECZOREK, *Wielki Świadek Chrystusa 1920-2005*, Wydanie II uzupełnione, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „ADAM”, Warszawa 2005, ss. 487.

Pośród mnóstwa rozmaitych publikacji i innych materiałów dotyczących osoby i pontyfikatu Jana Pawła II nie jest łatwo o pozycję naprawdę świeżą, ważną i opracowaną rzetelnie. Niemala część wydawców traktuje „temat papieski” w kategoriach zapotrzebowania rynkowego, a sprostanie mu powinno przynosić szybkie i wymierne zyski finansowe. Nie trzeba przekonywać, że owa strategia miewa fatalne skutki dla wartości merytorycznej i strony edytorskiej. Na tym tle książka ks. prof. Zygmunta Zielińskiego i Adama Mazurka, obficie ilustrowana, wyróżnia się bardzo pozytywnie. Jej wartość i sukces gwarantuje zarówno osoba autora, jak i profil wydawcy. Ks. Z. Zi e l i ń s k i, kapłan archidiecezji gnieźnieńskiej, jest profesorem zwyczajnym i kierownikiem Katedry Historii Kościoła w XIX i XX Wieku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Ma w dorobku ponad 350 publikacji, za które otrzymał prestiżowe nagrody i wyróżnienia. Z kolei Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „ADAM”, którą kilkanaście lat temu założył i kieruje Adam M a z u r e k, zaśluziła się wydaniem wielu dobrych i pięknych książek.

Pierwsze wydanie tej książki ukazało się w 2003 r., czyli za życia Jana Pawła II, dla uczczenia Srebrnego Jubileuszu jego pontyfikatu. Wydanie obecne ukazuje się kilka miesięcy po śmierci Ojca Świętego, a zatem tak w treści, jak i w doborze fotografii uwzględniła jego pogrzeb, a także najistotniejsze elementy pierwszych całościowych podsumowań i bilansowania zakończonego pontyfikatu. Tytuł *Wielki Świadek Chrystusa 1920-2005* stanowi klucz do interpretacji i oceny Jana Pawła II, natomiast *Papież przełomu tysiącleci* można uznać za podtytuł. Książkę otwiera tekst *Odszedł Jan Paweł II Wielki*, autorstwa Stefana B u d z y ń s k i e g o i Adama

Mazurka. Autorzy, a zarazem wydawcy, dali wyraz temu, co w gruncie rzeczy czuje każdy Polak: ogromny smutek, lecz i ufność, „że dla chrześcijanina śmierć jest tylko przejściem do innego życia” (s. 8). Książka składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza (s. 9-60), której autorem jest Z. Zieliński, nosi tytuł *Papież przełomu tysiącleci*, druga (s. 61-463), opracowana przez A. Mazurka, to *Kalendarium* życia Karola Wojtyły oraz życia i działalności Jana Pawła II. Całość (s. 465-486) zamyka wyczerpujący i pożyteczny indeks.

Tekst ks. prof. Z. Zielińskiego to bilans, dokonany ze znanstwem i pasją, pontyfikatu, który wprowadził Kościół i świat w trzecie tysiąclecie. Autor wylicza istniejące monografie i opracowania, nadmieniając o ogromnej liczbie dysertacji naukowych, zwłaszcza doktoratów i rozpraw habilitacyjnych poświęconych nauczaniu Jana Pawła II. Ukazuje świat Anno Domini 1978, przedstawia zasadnicze etapy drogi życiowej kard. K. Wojtyły, opisuje okoliczności oraz bezpośrednie następstwa jego wyboru na Stolicę Piotrową, omawia zasadnicze linie i kierunki nauczania papieskiego, ukazuje postawę Ojca Świętego wobec żywotnych problemów Kościoła i ludzkości, jego bezprecedensowy wkład na rzecz ekumenizmu i dialogu, znaczenie pielgrzymek traktowanych jako „apostolat światowy”, rolę laikatu, a wreszcie wyzwania, wobec których Jan Paweł II stanął na progu nowego tysiąclecia, zaś ich podjęcie sprawiło, że dla wielu stał się „znakiem sprzeciwu”. Opracowanie opiera się na faktach, przedstawia je jednak i wartościuje w sposób bardzo osobisty, co nadaje zawartym w nim przemyśleniom wielką świeżość. Nie jest to powtórzenie ani zwyczajne zestawienie wiadomości mniej czy bardziej znanych, lecz staranna analiza historyka, który zmagą się z materią bardzo trudną, a mianowicie bilansem i oceną pontyfikatu, który podczas pisania tego tekstu nadal trwał. Zapewne dlatego, że tekst powstał ponad dwa lata temu, nie został w nim należycie uwypuklony wymiar cierpienia Jana Pawła II. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że był to pontyfikat nauczania i wyjątkowej działalności apostolskiej oraz właśnie cierpienia, którego błogosławione owoce stały się widoczne i płodne szczególnie w kontekście ostatnich tygodni życia Ojca Świętego.

Równie potrzebne jak syntezy pontyfikatu papieża z Polski są kalendaria. To, które opracował Adam Mazurek, zajmuje większość objętości omawianej książki i wyróżnia się spośród innych udanym doborem wydarzeń uznanych za najważniejsze. Kalendarium obejmuje okres od narodzin Karola Wojtyły 18 maja 1920 r. do 16 października 1978 r. (s. 62-105), a następnie cały okres pontyfikatu oraz śmierć i pogrzeb Ojca Świętego (s. 107-463). Opracowanie jest bardzo solidne i na pewno dużo skorzysta z niego nie tylko historyk czy teolog, lecz i tzw. przygodny czytelnik, który znacznie powiększy swoją wiedzę na temat licznych i różnicowanych zajęć Jana Pawła II. Wszystkim dorosłym odbiorcom nasuwają się osobiste refleksje i wspomnienia. Przykładowo, przeglądając kalendarium na-

RECENZJE

tknąłem się na datę 5 listopada 1980 r. z informacją, że tego dnia Jan Paweł II odwiedził Papieski Instytut Polski w Rzymie. Doskonale pamiętam te odwiedziny, które przeżywałem jako student Papieskiego Instytutu Biblijnego. To, co w kalendarium stanowi jedynie krótką notę, w życiu tysięcy i milionów ludzi stanowiło epizod, który na bieg życia wpłynął, a w wielu przypadkach nawet je odmienił. W przebrnięciu przez obszerny i zróżnicowany materiał informacyjny jest pomocny zamieszczony na końcu indeks.

Ogromną zaletą tej książki są fotografie. Nie ma drugiej osoby na świecie, która w okresie hegemonii ze strony środków masowego przekazu byłaby fotografowana i pokazywana równie często, jak Jan Paweł II. Wszędzie znana jest jego twarz i sylwetka; toteż pokazanie za pomocą fotografii jakichś nowych rysów jego osobowości wydaje się wręcz niemożliwe. Podobnie mamy wrażenie, że jeżeli chodzi o okres poprzedzający pamiętne konklawe, opublikowano już wszystkie fotografie, na których widnieje Karol Wojtyła. A przecież w książce mamy kilka ujęć naprawdę rzadkich, a nawet unikatowych, np. z obozu Legii Akademickiej w lipcu 1939 r., z kolegami z krakowskiego seminarium duchownego, wśród kapłanów w Kolegium Belgijskim w Rzymie, oraz na szlakach turystycznych – podczas jazdy rowerem. Bardzo ciekawe są fotografie z okresu pontyfikatu, zwłaszcza z licznych pielgrzymek apostołskich, oraz wzruszające zdjęcia z pogrzebu, który miał miejsce na Placu św. Piotra w Rzymie. Autorem większości zdjęć jest Ryszard R z e p e c ki.

Ukazała się książka potrzebna i ważna. Jest przeznaczona do uważnego czytania i oglądania, tak jak nasz papież był człowiekiem, którego chętnie się słucha i na którego chętnie się patrzy. Wartość tej publikacji jest tak duża, że powinna się ona znaleźć w każdej dobrej bibliotece teologicznej, również prywatnej, jako bogate i solidne kompendium wiedzy o pontyfikacie. Fotografie stanowią dopowiedzenie tego, czego czasami brakuje słowom i refleksji intelektualnej. Na podkreślenie zasługuje piękna szata graficzna, w tym znakomicie zaprojektowana i wykonana okładka. Książka przyciąga wzrok, a ci, którzy po nią sięgną, przekonają się, że nie chodzi o chwyt reklamowy, lecz o dobrze urzeczywistnioną troskę, by pamięć i dziedzictwo Jana Pawła II zostały podjęte, ocalone i rozwinięte.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa